

(Ne)dosegnuti standardi - 9.
okrugli stol za šolske knjižnice –
izvješće sa Skupa

Davor Žažar

**Božjakovina,
11. 1. 2019.**

(Ne)dosegnuti standardi

9. OKRUGLI STOL ZA ŠKOLSKE KNJIŽNICE

**Opatija, 10. listopada 2018.
Ugostiteljska škola Opatija**

ORGANIZATORI SKUPA:

- Hrvatsko knjižničarsko društvo
- Knjižničarsko društvo Rijeka
- Sekcija za školske knjižnice
- Komisija za srednjoškolske knjižnice
- Komisija za osnovnoškolske knjižnice

Pretpostavke za uspješan rad suvremene školske knjižnice

- Frida Biščan, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Državni pedagoški standard osnovnoškolskog i srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja

- ▶ Školska knjižnica sastavni je dio odgojno-obrazovnog sustava i izravno je uključena u nastavne i slobodne aktivnosti. Na raspolaganju je učenicima, nastavnom osoblju i drugim korisnicima. Prostor knjižnice treba biti prilagodljiv promjenama u obrazovnom programu i novim tehnologijama.
- ▶ Veličina prostora knjižnice ovisi o broju učenika odnosno broju razrednih odjela. Prilikom dimenzioniranja treba računati da će u čitaonici istodobno boraviti 5% učenika škole, a radni prostor po jednome korisniku iznosi 2 m². Knjižnica ne može biti manja od 60 m².
- ▶ Knjižnica se sastoji od prostora za rad knjižničara (rad s korisnicima i obrada građe 15 m²), prostora za smještaj knjižnične građe u slobodnome pristupu (5,5 m² na 1000 knjiga, računajući 15 knjiga po korisniku), računalnih mjesta za individualni rad korisnika (3 - 5 mjesta = 15 m²), čitaonički prostor za individualni i skupni rad, izložbeni prostor i spremište za knjižničnu građu. U sklopu knjižnice, u školi optimalne veličine, multimedijaska se učionica dimenzionira za 20 korisnika x 3 m = 60 m². U sklopu knjižnice nalazi se i kabinet knjižničara (15 m²).

Sustav online statistike

<http://hk.nsk.hr/>

Online Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica temelji se na hrvatskim ISO normama: Informacije i dokumentacija - Međunarodna knjižnična statistika (ISO 2789:2013; HRN ISO 2789:2014) i Informacije i dokumentacija - Pokazatelji učinka knjižnice (ISO 11620:2014; HRN ISO 11620:2014).

Skupine podataka

- ▶ Opći podaci
- ▶ Usluge i korištenje
- ▶ Fond
- ▶ Pristup i oprema
- ▶ Proračun i troškovi
- ▶ Osoblje knjižnice

Pokazatelji uspješnosti

Rezultati prikupljenih statističkih podataka

- ▶ Ukupni prostor školskih knjižnica u RH

- ▶ 74.186 m²

- ▶ Prosjek

- ▶ 66 m²

- ▶ Ispod prosjeka - 7 županija

ŽUPANIJA	BROJ KNJIŽNICA	PROSTOR u m ²	PROSJEK
Bjelovarsko-bilogorska	40	3060	77
Brodsko-posavska	44	3133	71
Dubrovačko-neretvanska	41 (-2)	2287	56
Grad Zagreb	144 (-6)	11033	77
Istarska	62 (-1)	4529	71
Karlovačka	41	2209	54
Koprivničko-križevačka	33	2083	63
Krapinsko-zagorska	41	2632	64
Ličko-senjska	20	1187	59
Međimurska	33	1778	54

ZUPANLIJA	BROJ KNJIZNICA	PROSTOR u m ²	PROSJEK
Osječko-baranjska	86	5618	65
Požeško-slavonska	22	1850	84
Primorsko-goranska	69	4213	61
Sisačko-moslavačka	45	2626	58
Splitsko-dalmatinska	114 (-3)	6890	60
Šibensko-kninska	34 (-1)	2238	66
Varaždinska	54	3706	69
Virovitičko-podravska	27	2668	99
Vukovarsko-srijemska	70	3893	56
Zadarska	55 (-1)	3132	57
Zagrebačka	55	3422	63

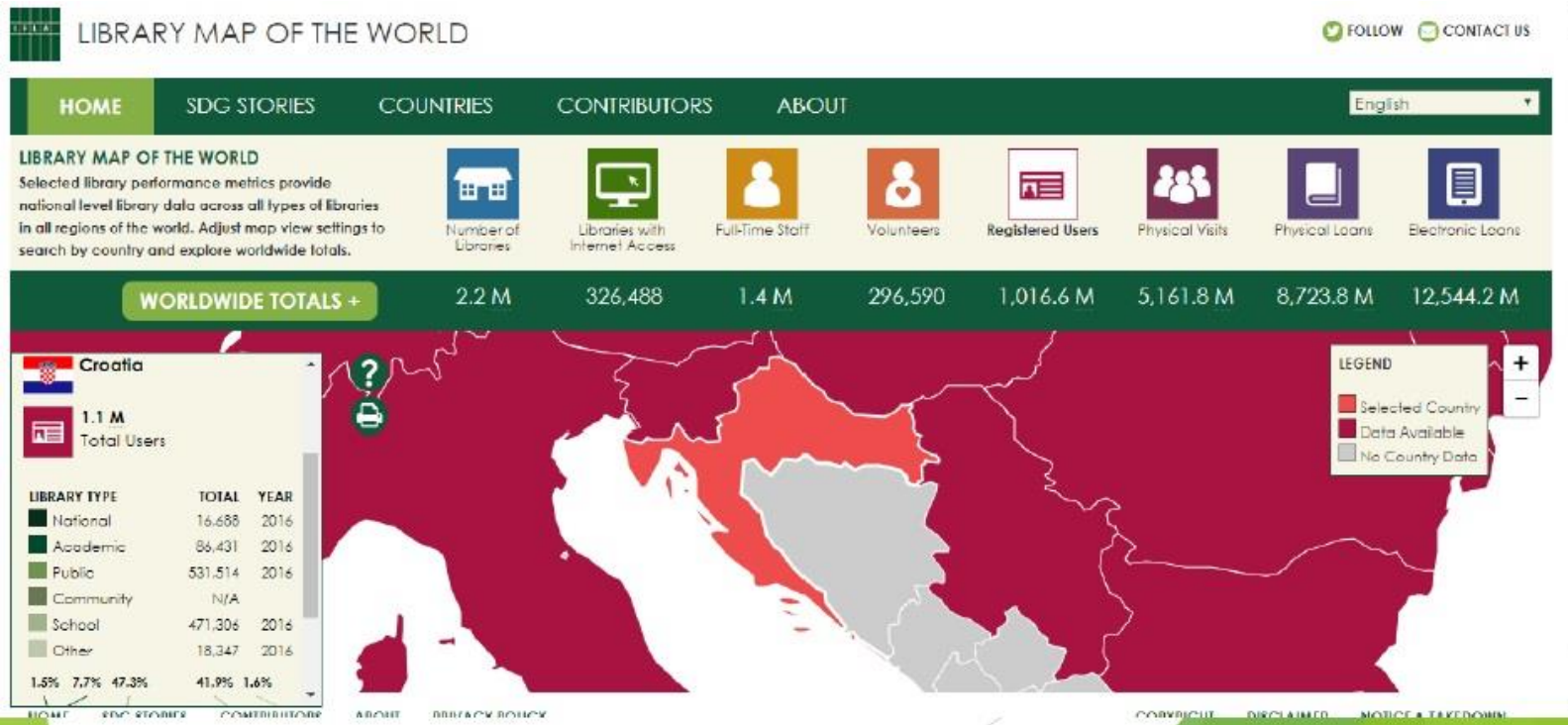
1.840 knjižnica

3.435 knjižničara

1.100,000 korisnika

Standard - (za)ostao u ladici

- mr. sc. Zorka Renić, Medicinska škola Bjelovar;
- Ljiljana Črnjar, Gradska knjižnica Rijeka

Ima stvari koje je završiti.

- U drugoj tački usvajanje strategije školske knjižnice
- Ima stvari koje je završiti.

- Postojeći Standard za školske knjižnice rezultirao je značajnim pomacima u djelatnosti školskih knjižnica, no s obzirom na činjenicu da datira od 2000. godine, već duže vrijeme postoji potreba za izmjenama i dopunama.
- Povjerenstva je izradilo prijedlog novoga Standarda za školske knjižnice, prije više od pet godina, no u očekivanju novoga Zakona o knjižnicama, dokument nije poslan u daljnji formalno-pravni postupak.

Prijedlog novoga standarda za šk. knjižnice

STRUKTURA DOKUMENTA (1)

POSTOJEĆI STANDARD

- OPĆE ODREDBE
- DJELATNOST I ZADAĆE ŠKOLSKE KNJIŽNICE
  - Neposredna odgojno-obrazovna djelatnost
  - Stručna knjižnična djelatnost
  - Kulturna i javna djelatnost
- KNJIŽNIČNA GRAĐA
- KNJIŽNIČNO OSOBLJE

PRIJEDLOG NOVOG STANDARDA

- OPĆE ODREDBE
- DJELATNOST I ZADAĆE ŠKOLSKE KNJIŽNICE
  - Neposredna odgojno-obrazovna djelatnost
  - Stručna knjižnična djelatnost
  - Kulturna i javna djelatnost
- KNJIŽNIČNA GRAĐA
- KNJIŽNIČNO OSOBLJE
  - **Stručno usavršavanje**

Prijedlog novoga standarda za šk. knjižnice

STRUKTURA DOKUMENTA (2)

POSTOJEĆI STANDARD

- PROSTOR I OPREMA ŠKOLSKE KNJIŽNICE
  - Prostor školske knjižnice
  - Oprema školske knjižnice
- KORIŠTENJE ŠKOLSKE KNJIŽNICE
- PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

PRIJEDLOG NOVOG STANDARDA

- PROSTOR I OPREMA ŠKOLSKE KNJIŽNICE
  - Prostor školske knjižnice
    - Opće napomene*
    - Organizacija i veličina prostora*
    - Higijensko-tehnički uvjeti*
  - Oprema školske knjižnice
    - Namještaj*
    - Tehnička i računalna oprema*
- KORIŠTENJE ŠKOLSKE KNJIŽNICE
- PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Prijedlog novoga standarda za šk. knjižnice

IV KNJIZNICNO OSOBLJE (1)

- **Svaka škola treba imati školsku knjižnicu i zapošljavati stručnog suradnika knjižničara...**
- Navedeni **svi poslovi knjižničara** (odgojno-obrazovni, stručni knjižnični, informacijsko-referalni, javni i kulturni, stručno usavršavanje, suradnja s matičnim službama, drugim knjižnicama, nakladnicima...)
- Istaknuti dodatni poslovi **knjižničara u umjetničkim školama**: vođenje instrumentarija, nototeke i fonoteke
- Dodana suradnja s **odgajateljima** (knjižnice učeničkih domova)
- Istaknut rad knjižničara u **knjižničarskim udrugama, stručnim tijelima i povjerenstvima**
- **Norma rada**
  - norma **ne može biti manja od 20 sati** tjedno
  - uvrštena norma za **knjižnice umjetničkih škola** (više od 200 učenika: 40 sati; manje od 200 učenika: 20 sati)
  - definiran broj knjižničara za škole s 25 i više, 35 i više te 45 i više razrednih odjeljenja
  - utvrđeni posebni uvjeti za odobrenje veće norme rada školskog knjižničara: knjižnice u dvojezičnim školama, škole koje u svom sastavu imaju više od dvije PS, organizirane posebne zbirke (zavičajna, za etničke manjine, za djecu s poteškoćama u razvoju)
  - utvrđen udio odgojno-obrazovnih i stručno-knjižničnih poslova te tjedni raspored rada

Prijedlog novoga standarda za šk. knjižnice

V PROSTOR I OPREMA ŠKOLSKE KNJIŽNICE (1)

PROSTOR

Odgajno-obrazovna uloga školske knjižnice mora se odražavati u izgledu njenog prostora, namještaju i opremi.

■ *Opće napomene*

- smještaj (**prizemlje**, središte zgrade)
- primjerena veličina prostora
- prilagodljivost različitim aktivnostima, **promjenama obrazovnog programa i pojavi novih tehnologija**
- pristupačnost, naročito za **osobe s invaliditetom**

■ *Organizacija i veličina prostora*

Knjižnica ne može biti manja od 60 m²

- navedene obavezne **funkcionalne cjeline** prostora
- detaljniji parametri za planiranje prostora s pripadajućom kvadraturom
- uvršteni parametri za planiranje prostora **knjižnice učeničkog doma**

■ *Higijensko tehnički uvjeti*

- detaljno razrađeni (rasvjeta, grijanje, hlađenje..)

ZAKLJUČNO: IZMJENE U NOVOM PRIJEDLOGU STANDARDA U ODNOSU NA POSTOJEĆI

- formalne terminološke izmjene (npr. novi naziv Ministarstva..)
- osuvremenjivanje pojedinih definicija u skladu s najnovijom domaćom i svjetskom literaturom o školskim knjižnicama
- zakonsko usklađivanje (oslanjanje na odredbe Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, državno-pedagoške standarde i dr.)
- obuhvaćanje Standardom i knjižnica učeničkih domova
- uvažavanje dostignutog razvoja i otvorenosti za moguće nove promjene u računalnoj i komunikacijskoj tehnologiji
- uvrštavanje mrežnih izvora i građe na novim medijima
- uvrštavanje građe lagane za čitanje
- stavljanje naglaska na nove zadaće školskih knjižnica u području razvijanja informacijske pismenosti, njegovanja zavičajnosti, poticanja multikulturalnosti, poticanja kreativnosti učenika i dr.
- naglašavanje suradnje knjižničara sa svim odgojno-obrazovnim djelatnicima kao i roditeljima, u svrhu unaprjeđenja djelatnosti školske knjižnice
- naglašavanje obveze stručnog usavršavanja knjižničara
- naglašavanje uloge knjižničara u radu tima za kvalitetu i drugih tijela na razini škole
- detaljnija razrađenost prostornih uvjeta, uređenja i opremanja knjižnice i dr.

Širimo poruke - zagovarajmo svoju knjižnicu!

- Zrinka Udiljak Bugarinovski, Ekonomski fakultet Zagreb

Primjeri dobre prakse

(Ne)dosegnutim standardima usprkos

Elda Pliško
Horvat, TSŠ-
S.M.S.I. Dante
Alighieri Pula

Život knjižnice u novom prostoru

- Kata Marković; Milica Prole,
- Srednja Škola Ambroza Haračića, Mali Lošinj

Projekt izgradnje jedinstvenog knjižnično-informacijskog sustava narodnih i školskih knjižnica Grada Rijeke i Primorsko-goranske županije

- Ljiljana Črnjar; Milka Šupraha-Perišić,
- Gradska knjižnica Rijeka

Vremeplov kroz projekte jedne školske knjižnice

Sandra Vidović,
Prva riječka
hrvatska
gimnazija

Školska godina prema stanDARdu

- Koraljka Mahulja Pejčić, OŠ Ivana Zajca Rijeka

I dok je srca, bit će i Kroacije

Mira Matan,
Ugostiteljska
škola Opatija

- Rasprava i zaključci

Zaključci 9. okruglog stola za školske knjižničare

- 1. Kroz desetak izlaganja i prezentacija na 9. okruglom stolu u Opatiji još jednom je dokazana predanost, stručnost u radu i profesionalnost u svim područjima rada školskih knjižničara.
- 2. Standard za školske knjižnice (2000.) nije u potpunosti proveden i primijenjen kako je dokumentom predviđeno, što otežava rad knjižnica. Pristup učinkovitim uslugama i programima školske knjižnice koje pruža stručno osoblje treba osigurati svim učenicima i sudionicima odgojno-obrazovnog procesa. Stoga se dostizanje standarda ne smije temeljiti na snalažljivosti i entuzijazmu pojedinca, već je potrebna podrška svih dionika, odnosno sustavno ulaganje u školske knjižnice kao mjesta pristupa informacijama, stjecanja znanja i osobnog razvoja.
- 3. U zagovaranju knjižnica potrebno je pozicionirati školsku knjižnicu kao informacijsko središte škole i neizostavni dio odgojno-obrazovnog procesa.
- 4. Za školskog knjižničara je najvažnija usmjerenost na učenike, pojedince, bez obzira na dosegnute ili nedosegnute standarde.

Literatura:

- 9. okrugli stol: (Ne)dosegnuti standardi
Materijali: Programska knjižica
- 9. okrugli stol: (Ne)dosegnuti standardi
Materijali: Bišćan, F.: Pretpostavke za
uspješan rad suvremene školske knjižnice
- 9. okrugli stol: (Ne)dosegnuti standardi
Materijali: Renić, Z., Črnjar, Lj: Standard
(za)ostao u ladici

Hvala na pozornosti!

